

Högsta domstolen
Box 2066
103 12 Stockholm

HA ./ riksåklagaren ang. stöld

(Svea hovrätts dom den 11 mars i mål B 13129-20)

Högsta domstolen har förelagt mig att svara skriftligen på överklagandet. Svaret ska enligt föreläggandet särskilt avse utformningen av tingsrättens och hovrättens domskäl. Jag vill anföra följande.

Min inställning

Jag bestrider ändring av hovrättens dom och ser inte att det finns skäl för prövningstillstånd.

Bakgrund

HA åtalades för stöld genom att han den 11 oktober 2019 på Terminal 2, Stockholm-Arlanda, Sigtuna kommun, olovligen tagit varor till ett sammanlagt värde av 3154 kronor.

HA hade under förundersökningen erkänt brott. Som bevisning åberopades även anmälan och fotografier.

I tingsrätten erkände HA de faktiska omständigheterna men motsatte sig att han skulle dömas på grund av bristande uppsåt. Tingsrätten dömde honom för stöld i enlighet med åtalet. I domskälen angavs bl.a. följande.

Av utredningen är det bevisat att [HA] olovligen tagit två parfymers till ett värde om 3 154 kr den aktuella dagen från en butik på Arlanda utan att betala för dem. Frågan i målet är om [HA] begick gärningen med uppsåt att tillägna sig parfymerna.

[HA] har berättat att dagen innan hade hans fader gått bort och den 10 juni 2019 hade hans moder gått bort. Han var därför väldigt stressad under denna period. Han skulle köpa en parfym till sig och en till sin fru. Inne i butiken stängde dock hans hjärna av och han zoomade ut och han vet inte vad han gjorde. Det var först vid passkontrollen som han upptäckte att han hade parfymerna i handen. Han fick då panik. Han har inte försökt dölja parfymerna med servetter.

Omständigheten att [HA] lämnat butiken utan att betala för parfymerna är tillräcklig i sig för att han ska anses ha tagit parfymerna med uppsåt att tillägna sig dem. [HA] måste, för att omkullkasta åklagarens bevisning, komma med en konkret, rimlig och trovärdig förklaring till hur han har fått med sig parfymerna av misstag ut ur butiken utan att betala för dem.

Tingsrätten ifrågasätter inte att [HA] under perioden var stressad. Men mot bakgrund av [HA:s] svepande uppgifter om hur hans hjärna helt plötsligt skulle ha stängt av finner dock tingsrätten

att [HA:s] uppgifter inte är av sådan karaktär att dessa uppgifter omkullkastar åklagarens bevisning. [HA] har därför haft erforderligt uppsåt och han ska därmed dömas för stöld.

Hovrätten fastställde tingsrättens domslut. Hovrätten gjorde, enligt sina domskäl, inga andra bedömningar än de som tingsrätten gjort. Tingsrättens dom skulle därför inte ändras.

Överklagandet

HA har yrkat att Högsta domstolen ska ogilla åtalet eftersom han inte har haft uppsåt till gärningen. Han har bl.a. gjort gällande att det faktum att han lämnade butiken inte kan anses tillräckligt för att visa tillägnelseuppsåt utan att det tvärtom framgår att han lämnade butiken med varorna utan att betala på grund av glömska orsakad av stress i sin livssituation. Med hänvisning till NJA 2020 s. 169 gör HA gällande att han inte ska fällas till ansvar eftersom det inte funnits uppsåt att tillägna sig godset som åtalet gäller.

Min bedömning

Tingsrätten har i sina domskäl, som hovrätten sedan anslutit sig till, angett att frågan i målet har varit om HA begick gärningen med uppsåt att tillägna sig parfymerna samt vidare att den omständigheten att HA lämnat butiken utan att betala för parfymerna är tillräcklig i sig för att han ska anses ha tagit parfymerna med uppsåt att tillägna sig dem.

Jag uppfattar att frågan som domstolarna haft att pröva i målet rätteligen varit om HA har haft uppsåt till att olovligen med tillägnelseuppsåt ta varorna. Min bedömning är vidare att det som styrker uppsåtet är en samlad bedömning av den bevisning, bl.a. fotografier från en övervakningskamera, som har lagts fram till stöd för åtalet och som HA:s egna uppgifter inte är ägnade att ifrågasätta. Av fotomaterialet framgår att HA inne i butiken har tagit de aktuella varorna från butikshyllan och dolt dem i sin hand genom att vira servetter om dem. Han har därefter, enligt vad han själv vidgått, lämnat butiken utan att betala för varorna. Hans agerande visar enligt min bedömning att han har haft uppsåt till att olovligen med tillägnelseuppsåt tillgripa varorna. HA:s egna uppgifter om att han på grund av sitt förvirrade sinnestillstånd har glömt att betala för varorna innan han lämnade butiken rubbar inte åklagarens bevisning. Han ska enligt min uppfattning dömas för stöld enligt åtalet.

En fråga som väcks vid en genomgång av den överklagade domen är om domskälen kan anses så bristfälliga att det inte går att bedöma om domslutet är riktigt.

I domskälen ska anges vad som är bevisat i målet (30 kap. 5 § första stycket 5 rättegångsbalken). Rätten ska redovisa hur den har värderat den bevisning som parterna har åberopat och förklara för parterna varför domstolen har ansett att en viss omständighet är styrkt eller inte. Även enligt Europakonventionens krav på en rättvis rättegång följer att domstolarna ska motivera sina avgöranden. Domskälen måste vara utformade på ett sådant sätt att det är möjligt att förstå

vad rätten har grundat sina slutsatser på. Detta är särskilt viktigt när en tilltalad har fällts mot sitt nekande. En utförlig motivering är betydelsefull bl.a. för den tilltalades möjlighet att angripa domen i ett överklagande och för den högre instansens möjlighet att bedöma domens riktighet (Fitger m.fl., *Rättegångsbalken*, en kommentar på internet, Zeteo, kommentaren till 30 kap. 5 § rättegångsbalken med hänvisning till 17 kap. 7 § rättegångsbalken.).

Den nu överklagade domen hänvisar till tingsrättens domskäl vid fastställande av tingsrättens domslut. Tingsrättens domskäl är relativt kortfattade i förhållande till de invändningar om bristande uppsåt som HA har gjort. Av domskälen framgår dock vilken skriftlig bevisning som har åberopats av åklagaren och vad HA har berättat. Det framgår vidare att rätten har gjort bedömningen att HA:s uppgifter inte är av sådan karaktär att de omkullkastar åklagarens bevisning. Även om det saknas en närmare redogörelse för vilken betydelse den skriftliga bevisningen har haft för rättens slutsats att åtalet är styrkt så går det, bedömer jag, att förstå att tingsrätten och hovrätten har funnit att HA:s utsaga inte förändrar styrkan i den bevisning som lagts fram till stöd för åtalet. Det är enligt min uppfattning möjligt att utläsa av domskälen vad HA har gjort sig skyldig till och varför tingsrätten och hovrätten har ansett att åtalet är styrkt. Domskälen är därmed inte så bristfälliga att det inte går att bedöma om domslutet är riktigt (jfr RH 2016:84). Domskälens utformning kan, bedömer jag, inte sägas stå i strid med 30 kap. 5 § första stycket 5 rättegångsbalken och det har enligt min uppfattning inte förekommit något rättegångsfel.

Jag ser mot denna bakgrund inte att det finns något skäl för prövningstillstånd.

Katarina Johansson Welin

Eva Bloch

Kopia:

Norrorts åklagarkammare i Stockholm (AM-138024-19)

Extra åklagare Alexandra Adler.

Utvecklingscentrum.